

AKRAN ZORBALIĞI

ÖĞRETMEN BÜLTENİ

**ZORBALIĞA
"DUR" DE!**

AKRAN ZORBALIĞI NEDİR?

Akran zorbalığı, daha güçlü konumda olan bir veya birkaç öğrenci tarafından bir başka öğrenciye yönelik olarak zarar verme amacıyla yapılan tekrarlayıcı davranışlardır.

AKRAN ZORBALIĞI DAVRANIŞININ ÜÇ TEMEL ÖZELLİĞİ

- Davranışın bilinçli ve kasıtlı olarak zarar verme amacıyla gerçekleştirilmiş olması
- Davranışın tekrarlanarak devam etmesi
- Davranışı yapan öğrenci ile maruz kalan öğrenci arasında farklı nedenlerden kaynaklanan güç dengesizliğinin bulunması (örn. fiziksel özellikler veya yaş olarak)

ÇATIŞMA MI ZORBALIK MI?

Öğrencilerin yaşadığı akran zorbalığı olayları sıklıkla akran çatışması olarak algılanmaktadır. Bu durum, öğretmenlerin ve öğrencilerin zorbalık olaylarına müdahale etme olasılığını azaltmaktadır. Ancak, akran çatışması ve akran zorbalığı arasında pek çok temel farklılık bulunmaktadır (Eliot ve ark., 2010; Güvenir, 2005):

AKRAN ZORBALIĞI

Öğrenciler arasında arkadaşlık ilişkisi yoktur.

Öğrenciler arasında güç dengesizliği vardır.

Davranışlar sıklıkla tekrarlanır.

Eşit duygusal tepki yoktur. Sadece zorbalığa maruz kalan öğrencinin yaşadığı olumsuz duygusal tepkiler vardır.

Problem çözülmeye çalışılmaz.

Pişmanlık ve sorumluluk alma yoktur.

AKRAN ÇATIŞMASI

Öğrenciler arasında arkadaşlık ilişkisi vardır.

Öğrenciler arasında güç dengesi vardır.

Davranışlar arada sırada yaşanır; çatışma sürekli değildir.

Öğrenciler arasında eşit duygusal tepki vardır.

Öğrenciler çoğunlukla problemi çözmeye çalışır.

Öğrenciler pişmanlık duyar ve sorumluluk alır.

ZORBALIK TÜRLERİ

Araştırmalar akran zorbalığını dört farklı şekilde ele almaktadır: Fiziksel, sözel, ilişkisel ve siber zorbalık (Olweus, 1993; Hinduja ve Patchin, 2014). Fiziksel ve sözel türler doğrudan zorbalık; ilişkisel ve siber türler ise dolaylı zorbalık olarak nitelenmektedir (Juvonen ve Graham, 2014).

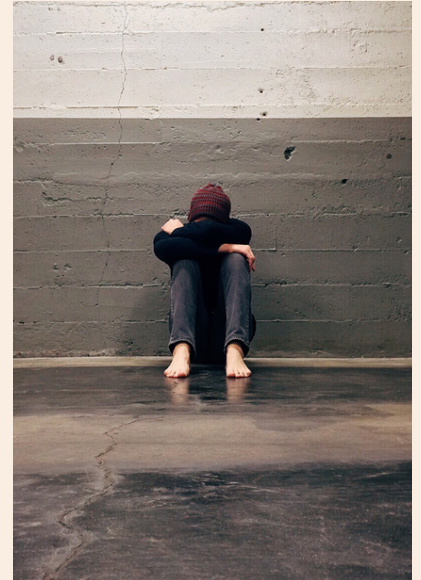
Fiziksel zorbalık: Öğrenciye yönelik yapılan ve fiziksel güç içeren davranışlar olarak tanımlanmaktadır.

Sözel zorbalık: Öğrenciye veya ailesine yönelik yapılan olumsuz yargılar, atıflar veya sözel davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Her sınıf düzeyinde sıklıkla görülmektedir. En sık karşılaşılan sözel zorbalık davranışının isim/lakap takma olduğu belirlenmiştir (Atik ve Güneri, 2013; Pişkin 2010; Wang ve ark., 2009).

İlişkisel zorbalık: Öğrencinin sosyal ilişkilerine zarar vermeyi hedefleyen davranışlar olarak tanımlanmaktadır.

Siber zorbalık: Teknolojik aletler (bilgisayar, tablet, cep telefonu) kullanarak yapılan davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Siber zorbalık olaylarında zorbalık yapanlar anonim olabilir ve kimliklerini gizleyebilir. Ayrıca, siber zorbalık davranışları 7 gün/24 saat yapılabilir ve hızlı bir şekilde çok geniş kitlelere ulaşabilir (Hinduja ve Patchin, 2014; Zych ve ark., 2015).

AKRAN ZORBALIĞININ SONUÇLARI

ZORBALIK YAPAN ÖĞRENCİLER İÇİN

- Okula uyumda güçlük
- Okuldan kaçma, okuldaki kuralları çiğneme
- Okula karşı ilgisizlik, akademik başarıda düşüş
- Öğretmenlere karşı gelme
- Dışlanma, yalnız kalma, sevilmeme riski
- Arkadaşlık ilişkilerinde zorluklar
- Saldırgan davranışların sürmesi, eşine ve çocuklarına aile içi şiddet uygulama
- Psikiyatrik hastalık gelişmesi riski (örn. depresyon, bipolar bozukluk, antisosyal kişilik bozukluğu)
- Sosyal ilişkilerde problemler
- Erken yaşlarda sigara, alkol ve madde kullanımı
- Suça yönelik davranışlarda bulunma ve mahkûmiyet riski (örn. trafik suçu, hırsızlık, adam yaralama)

ZORBALIĞA MARUZ KALAN ÖĞRENCİLER İÇİN

- Kendini değersiz ve mutsuz hissetme
- Kızgınlık, çaresizlik ve yalnızlık
- Düşük özgüven
- Sosyal uyumda güçlük
- Uyku problemleri
- Fiziksel belirtiler
- Gece altını ıslatma
- Akademik performansta düşüş
- Okuldan uzaklaşma
- Okulda kendini güvensiz hissetme
- Okul veya sınıf değiştirme
- Kendine zarar verme düşünceleri ve girişimleri
- Üzüntü, mutsuzluk, kızgınlık, yalnızlık
- Düşük özgüven ve benlik saygısı
- Depresyon ve kaygı bozuklukları geliştirme riski
- Sosyal ve romantik ilişkilerde problem yaşama riski
- Akademik başarıda düşüş

ÖĞRETMENLER NELER YAPABİLİR?

Öğrencilerinize akran zorbalığı hakkında bilgi verin.

Öğrenciler, özellikle okul öncesi ve ilkökul döneminde, bazen yaptıkları davranışların akran zorbalığı olduğunun farkında değildir. Bu nedenle, onlarla akran zorbalığının tanımı, türleri ve olumsuz sonuçları hakkında konuşun. Okulda, akran zorbalığını neden önlememiz gerektiğini kısa ve net bilgilerle açıklayın.

Sınıf içerisindeki tutum ve davranışlarınız ile zorbalığa karşı tavrınızı gösterin. Akran zorbalığının hiçbir türünün okulunuzda kabul edilemeyeceğini söyleyin. Öğretmenlerin, zorbalık durumlarında açık, net ve etkin bir müdahalede bulunması ve zorbalığa maruz kalan öğrenciye ihtiyaç duyduğu desteği sağlaması, zorbalık olaylarını önemli derecede azaltmaktadır.

Olumlu rol model olun ve zorbalık olaylarına hemen müdahale edin.

Öğrencilerinizle yakın ve sıcak ilişkiler kurun.

Öğrencilerinizle kuracağınız yakın ve sıcak ilişkiler onların size güvenmesini sağlayacaktır. Bu sayede başlarına gelen zorbalık olaylarını sizinle paylaşabilirler. Her konuda onların size ulaşabileceklerini ve yardım almak için size danışabileceklerini vurgulayın.

Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ve kullandıkları disiplin yöntemleri sınıf ortamını etkilemektedir. Olumlu, iş birlikçi ve destekleyici bir sınıf ortamının oluşturulmasının zorbalık davranışlarını azalttığı belirlenmiştir. Bu nedenle, sınıf içerisindeki arkadaşlık dinamiklerini takip edin, olumlu disiplin yöntemleri kullanın. Akran zorbalığı ile ilgili sınıf kuralları oluşturun.

Olumlu bir sınıf ortamı yaratın.

Öğrencilerinize destek olun.

Öğrenciler genel olarak öğretmenlerinin akran zorbalığı olaylarını önleyeceğine ve onları bu olumsuz davranışlardan koruyacağına inanmaktadır. Bu nedenle, zorbalık olaylarına karışan tüm öğrencilere destek olarak onların sosyal duygusal ve çatışma çözümü becerilerini geliştirmesine yardımcı olun.